

Inhoud

Een openbaring 10

I. Het parallele besef 27

II. De subliminale moraal 67

III. De gewaarwordingen 99

De verzamelingenleer 139

Een openbaring

Op de dag dat hij oud genoeg was om het ouderlijk huis en de school te verlaten, besloot Hendrik Van der Heyden zich geheel te wijden aan zijn roeping. Want Hendrik was een jongeman die zich geroepen voelde. Vanaf zijn vroegste kindertijd had hij een stem gehoord. Maar hij had nooit begrepen wat ze zei.

In een van de grootste steden van het land, zocht Hendrik een goedkoop onderkomen. Na wat ronddolen en vragen, vond hij een uiterst geschikt pand in de hoerenbuurt, dicht bij de haven. Het bestond uit twee kleine kamertjes op een tussenverdieping in een achterhuis. Het was er eerder donker maar de verhoudingen bevielen hem. Op het dak bevond zich een klein platform, een verloren stuk terras, dat die naam niet verdiende en waar een ouderwets toilet stond, maar dat een prachtig uitzicht bood op de stad, met op de achtergrond de toren van de kathedraal en op de voorgrond de bomen van een plein. Dat het huis vervallen was en de kamertjes erg vochtig, kon hem niet deren. Het dak maakte alles goed. Hij beschouwde deze woonst overigens alleen maar als een voorlopig verblijf. Want zijn roeping kon hem overal brengen. Ook in dat opzicht vond hij het pand uitstekend gelegen. Door de nabijheid van de haven wist hij dat hij op elk moment kon beslissen om sloop te gaan en de wereld te bereizen. Want dat was misschien zijn roeping. En zo al niet zijn roeping, dan toch zeker een van zijn dromen. Hij was per slot van

rekening een jongeling die uit de cocon van een dromerig kind aan het groeien was.

Hij installeerde zich met spullen van de rommelmarkt en ging vanaf dat moment elke dag naar boven, naar het platform. Daar hij wist dat hij geroepen was of zich althans geroepen voelde, moest hij wachten tot die roep duidelijker werd. Hij had er geen flauw idee van of de stem van binnen in hem moest komen of van buiten; of het een lokroep zou zijn, hoog als een engelenkoor of een sirenenzang, dan wel laag als de dwingende bastoon van een vaderlijk bevel. Dus wachtte hij. Hij zat op het dak en wachtte. Hij zag de stad, de kathedraaltoren, de bomen en de mensen op het plein. Maar hij bestudeerde ze niet. Hij nam ze in zich op als een kind dat naar een school piepkleine warmwatervissen in het aquarium van de kweker kijkt: niet naar de vissen maar naar de wemelende beweging. Verstrooid sloeg hij het leven beneden gade. Juist doordat hij iets verwachtte dat alles zou veranderen, was zijn geest afwezig. Zijn hoofd was elders. Al zou hij niet hebben kunnen zeggen waar. Hij dacht aan alles en niets tegelijk. Hij vulde zijn dagen met een open, vage maar gespannen verwachting. Hij wachtte van zonsopgang tot zonsondergang, in regen en wind. Want de zon scheen zelden of nooit. De stad waar hij zich gevestigd had, was een van die havensteden waar het altijd herfst of lente was. Er heerste één onafgebroken overgangsseizoen met veel regen en veel wind; een weersgesteldheid, die gemaakt is voor wachtenden. Alleen 's avonds, wanneer hij te moe was om nog te waken, daalde hij de trap af.

Na verloop van tijd zag hij in dat hij dit niet kon volhouden; dat hij meer systematiek in zijn wachten moest aanbrengen. Omdat wachten zo moeilijk is, en, zoals bekend, mensen radeloos maakt, stelde hij een strikte dagindeling op, waar hij zo min mogelijk van afweek. Om te beginnen besteedde hij meer aandacht aan voedsel. Zijn werkdagen werden geritmeerd door stevige, zij het primitieve maaltijden. Ook voelde hij dat hij zich soms moest verstrooien; dat hij de inspanning van de acute, alerte, maar stram makende bewustzijnsactiviteit van het wachten op een roeping alleen kon blijven opbrengen, wanneer ze ondersteund werd door geestesgymnastiek. De ontspanningen die hij zich gunde waren listig gekozen. Het waren zwakkere vormen van wachten, vormen die het wachten verzachten zonder het op te geven. Een ervan was schrijven. Want schrijven, dacht hij, is een vorm van wachten: wachten op inspiratie, wachten op een mooie wending, op de ultieme zinsnede, op het grote werk. 's Morgens en 's namiddags kwam hij naar beneden en zette zich gedurende een paar uur aan zijn werktafel. Vaak kwam er niets. Ook 's avonds, na de dagtaak, schreef hij in het licht van een oude leeslamp. 's Avonds ging het schrijven hem beter af. Zijn aantekeningen bestonden uit een amalgaam van dagboeknotities, invallen, spreuken, aforismen, eerste schetsen van grootse projecten en allerlei gedachtegangen die hij ooit, later eens wilde uitwerken tot volwaardige teksten of zelfs tot dikke boeken. Af en toe schreef hij ook gedichten, die verzandden in eindeloze varianten, waar-tussen hij niet meer kon kiezen. Zelfs zijn boodschappen-

lijstjes hield hij bij. Al die losse schrijfsels bewaarde hij in een ijzeren koffer, goed afgesloten tegen het vocht. Maar dat mocht niet baten, de vochtigheid was zo groot dat niet alleen zijn lakens bij het slapengaan klam aanvoelden, maar na verloop van tijd ook zijn papieren vochtig werden: de zwarte inkt liep in groen, paars en oker uit, zodat zijn fragmenten eerder op doorgelopen tekeningen dan op manuscripten begonnen te lijken.

Maar omdat hij niet steeds wist wat te schrijven en last had van de lange avonden, meer dan van het nietsdoen overdag op het dak, studeerde hij wat. Want dat vond hij gepast. Ook dat was een vorm van wachten. Maar hoe kon hij aan boeken komen en vooral aan de juiste? Hendrik hield niet van boekenwinkels. Hij liep er als een kip zonder kop heen en weer, zonder te kunnen kiezen. Dat aarzelen was niet alleen toe te schrijven aan geldgebrek. Het bezoek zelf koste hem moeite, omdat al die boeken hem, zodra hij binnenkwam, begonnen toe te fluisteren en stilaan met alsmaar meer aandrang toeriepen, tot hij ten slotte omringd was door een kakofonie van ijle, hoge stemmen. Dit etherische, oneindig polyfoon gezang bracht hem in verwarring. Hij werd heen en weer geslingerd tussen tegenstrijdige gewaarwordingen. Hij voelde zich in één beweging aangetrokken en afgestoten. Hij kreeg het warm en koud tegelijk, als bij het aanschouwen van een gletsjer. Zoals de ijsmassa van eeuwen tegelijk bewondering en afschuw wekt, zo kwam de massa boeken dreigend en overdonderend op hem af. Zodat hij vaak, tezelfdertijd verdoofd en betoverd, met hoofdpijn, na uren over titels en

dus werelden te zijn gegleden, volkomen uitgeput maar zonder één boek, de zaak verliet.

Daar hij er echter van overtuigd was dat al deze boeken evenzoveel roepingen konden betekenen, sorteerde zijn bezoek aan de boekhandel onder de rubriek noodzakelijke verrichtingen. Uiteindelijk, na ettelijke bezoeken, raakte zijn boekenplank, bijna tot zijn eigen verbazing, gevuld. Hij moest ze nu ook nog lezen. Leeshonger was hem vreemd. Hij las traag en zonder enthousiasme; en begreep lang niet alles van wat die boeken hem wilden vertellen. Het gebeurde zelden dat een boek hem aangreep en zijn verstrooide, afwezige geest in de ban kon houden. Maar hij hield vol. En zo, via de ondoorgrondelijke wegen van de studie, via de allesomvattende systemen van de verlichte geesten en de utopieën van de wereldverbeteraars, via de herinterpretaties van die utopieën en de herinterpretaties van de systemen, passeerde hij het niets van het boeddhisme en het niets van het nihilisme. Maar niets van dat alles kon hem helemaal bevredigen of vervullen.

Hij vond gelukkig ook andere ontspanningen. Hij legde een verzameling *pouchinelle*-poppen aan, die gebruikt werden in het op sterven na dode traditionele poppenspel van deze streek, dit laagland bij de zee. Soms vond hij ze op rommelmarkten waar hij dol op was en waar hij ook zijn meubelen en huisraad bijeenprokkelde. Het waren zijn schoonheidsprinsessen die hij aan- en uitkleedde en waarnaar hij keek voor het slapen gaan of in de uren van eenzaam begeren.